

URBAN WILLUMSEN:

Nidaros 21/3-56

„DE VIRKELIGE NYHETER“

Et solskinnsskuespill i moralens navn

Det er merkelig å se hvordan moralens voktere til alle tider har benyttet seg av krigens metoder og terminologi. Korstogene minnet mistenkelig om vanlige erobringstokter, inkvisisjonen om visse foreteelser under siste krig, og religionskrigene taler jo sitt eget sprog. I vår tid har vi Frelsesarmeen med sine betegnelser fra «soldater» til «generaler». I de siste år har vi også fått Moralsk Opprustning. Om de sistnevnte vel neppe er så krigerske som navnet tilsier, virker det ikke særlig tillitvekkende med slik sabelraslende terminologi.

Bevegelsens siste hemmelige vapen er skuespill med propagandistisk tendens. I går hadde således stykket «De virkelige nyheter» Trondheimspremiere i Studentersamfundet.

Forfatteren av stykket er avisemann, og handlingen utspilles da også på et redaksjonskontor. Som modell for redaktøren er brukt en av disse aviskongene som det var en del av i amerikansk presse, og som vi har vært lykkelig forskånet for her i landet. Den siste store i USA var Mc. Cormick, også kalt «obersten», som døde for ikke lenge siden.

Ikke noe av det som hender i de tre aktene er sannsynlig. Vi får stiffe bekjentskap med en utenriksminister som planlegger en regjeringsskisse som i neste runde vil føre til at han selv blir statsminister. Til dette trenger han hjelp av en stor avis som skal slippe fram regjeringshemmeligheter som skal føre til krisen. Utenriksministeren kommer så personlig til redaksjonen og betror hele denne, inkludert den nyansatte yngstemann, hemmelighetene fra siste regjeringssamling.

Tonen i avisen er av den mest hårdkokte sorten. Skandalenyhetene skal slås stort opp uansett hvem det går ut over, og den objektive sannhet må vike for «det gode stoff». Nyhetsredaktøren uttaler blant annet følgende vakre blomst: «Mack (redaktøren) kan skrive så mye vrøvl han vil, jeg blir på jobben og venter på neste gasjepålegg». Redaktøren selv er et vrøvlhode av de mest usannsynlige. Han går jovialt omkring og dikterer lederartikler mens slangen i «paradiset» hans, sekretæren, dytter ham meningene i øret, hvorpå de omgående kommer ut av hans munn som hans egne. Sekretær Simon Slade er den rendyrkede teaterskurk. Her levnes ikke publikum noen tvil. Han har i mange år vært med å bestikke utenriksministeren, til gjengjeld har denne måtte gå den annens ærend, hvilket vil si en fremmed makts ærend.

Nu er det at Moralsk Opprustning kommer inn i bildet. Den unge loventede nybegynner John Brook får oppdraget å skrive artikkelen som skal felle regjeringen. Imidlertid får han lese en liten brosjyre (skrevet av Moralsk Opprustning), og vips er han omvendt. Han ligger våken om natten og bestemmer seg til å «få skikk på tingene i verden», hvilket han da også gjør. Det hele er såre enkelt, at ingen har tenkt på det før. Det er bare å være snill gutt og snakke og skrive sant. Han nekter å skrive artikkelen, og dette blir startsignalet til moralske omvendelser på løpende bånd. Noen enkle sitater fra brosjyren «Den nye statsmannskunst som kan få slutt på forvirringen» er nok til å få den mest kyniske løgner og banditt til å tilstå at han har stjålet syltetøy, eller rettere sagt vært en politisk bedrager i en mannsalder. Den kjøpte og betalte utenriksminister angrer seg også drabelig, og det hele ordner seg for ham også. Han bekjenner for redaktøren, som først raser, men som straks etter selv blir slått av den geniale tanke at det faktisk bare er å begynne et nytt og

bedre liv. Dermed begynner vingene å gro også på ham. Vingene gror i det hele tatt med amerikansk fart i redaksjonslokalet. Det gjelder bare om å bekjenne og angre seg. Politisk og rettsvesen, for ikke å snakke om sosial utfrysning ser ikke ut til å eksistere i denne fordragelighetens have.

Fra meningen som: «I min jobb må man ha en gang som en kloakkrotte» får man plutselig fatt i de «absolutte moralske normer», hvor man nu har fått dem fra. Bevegelsen M.R.A. har overhodet ikke oppdaget at det springende punkt i vår tid nettopp er å finne disse moralske normer. Ifølge Trygve Bråtøy er vår tids sykdomsbilde nettopp det at vi er en generasjon av tvilere. M.R.A. lanserer troen og overbevisningen som noe gitt. I sin brosjyre skriver de: «M.R.A. er løsnings ABC». Ja, det minner svært om en ABC, og som bekjent er da også denne utmerkete bok beregnet på barn i 7-års alderen.

Under løsningen av konflikten nekter forfatteren Peter Howard seg ingenting. Selv en liten porsjon tele-

pati blir vi vitner til. Eller er det enda mer drastiske «metoder»? Enkelte replikker tyder på at de kyniske journalister plutselig får en guddommelig ledelse, — et slags fjernstyrt sannhetsserum. Antagelig en ny amerikansk oppfinnelse som ennå ikke er kommet på det europeiske marked. Men alt tyder på at patentmedisinen nok kommer til å slå igjennom også her, som kjøleskap, tegneserier og televisjon allerede har gjort det. Tiden krever at alt må gå hurtig, effektivt og på letteste måte. Dette er jo ikke den første, og sikkert ikke den siste omvei til Bjergprekenen, for i siste instans er det jo dette mektige verk M.R.A. har kokt sin tynne suppe på.

Stykket blir spilt av amatører, det vil si av folk som til daglig har helt andre yrker. Prestasjonene kan derfor ikke bedømmes med samme strenghet som overfor profesjonelle skuespillere. Men typene er fra forfatterens side så karikerte og tvilsomme at det skal mer enn alminnelig dyktige skuespillere til for å skape spenningen mellom våset som sies og den patos og spil-

lets overbevisning som allikevel kunne få publikum til å tro på litt av det.

Den fordrukne teateranmelderen virker som et levende menneske. Det samme kan tildels sies også om nyhetsredaktøren. Dekorasjonen var det eneste helt sannsynlige ved dette eventyret av et redaksjonskontor.